

Vitalisering Varkenshouderij

Hoe zorgen we ervoor dat sector, ketenpartners en overheden gezamenlijk optrekken om de Nederlandse varkenshouderij fitter en vitaler te maken? Dat was de kernvraag tijdens het Inspiration Dinner van de NZV op 6 september 2016.

Onder leiding van Onno van Eijk van Imagro gingen sprekers Eric Douma (Producenten Organisatie Varkenshouderij, POV), Jaap de Wit (Keten Duurzaam Varkensvlees, Westfort Vleesproducten) en Ton Cornelissen (Provincie Noord-Brabant) hierover in discussie met de aanwezige NZV-leden.

Actieplan Vitalisering Varkenshouderij

Inmiddels valt ruim 88% van de Nederlandse varkensvleesproductie onder het lidmaatschap van de POV, die zich profileert als het uitvoeringsorgaan voor vitalisering van de sector. “We willen dat de Nederlandse varkenshouderij toonaangevend en maatschappelijk gewaardeerd blijft,” legt Douma uit: “Samenwerking in de keten is daarvoor cruciaal en ‘duurzaamheid’ moet ‘business’ worden.” Het kostprijsnadeel in Nederland versterkt de innovatiekracht, meent Douma, maar er zijn nieuwe verdienmodellen nodig, zodat markt en consument betalen voor innovaties; op dit moment drukken de kosten te veel op de varkenshouder. Om de kosten van verduurzaming eerlijker te verdelen zijn systeemwijzigingen nodig en POV wil daaraan bijdragen door de - individualistisch ingestelde - varkenshouders te organiseren en (deel)collectieven te faciliteren.

Keten Duurzaam Varkensvlees

Jaap de Wit vertelt over de aanpak in de Keten Duurzaam Varkensvlees (KDV). Ongeveer 300 varkenshouders doen mee aan dit concept, waarin initiatieven voor verduurzaming gezamenlijk worden onderzocht, ontwikkeld en ondersteund. Dit jaar introduceert KDV een productinnovatie ‘een leven lang vrij van antibiotica’. “De consument is hier klaar voor,” meent De Wit, “Aandacht voor gezondheid is geen hype en ook internationaal kan onze sector scoren met antibioticavrije varkensproductie.”

De provincie Noord-Brabant

“In Brabant is de maatschappelijke context definitief veranderd,” vertelt Ton Cornelissen: “De lokale politieke partijen zijn er inmiddels groter dan het CDA en het lokale discours (de kloof tussen boer en burger, overlast van varkenshouderijbedrijven, weerstand tegen megastallen) is er urgenter dan het stedelijke discours (dierenwelzijn en diergezondheid, milieuaspecten van varkenshouderij).” Belangenbehartigers hebben volgens Cornelissen te weinig aandacht voor de lokale realiteit, terwijl verbinding met het lokale discours noodzakelijk is om succesvolle verdienmodellen te ontwikkelen. De kloof tussen boeren en hun burens neemt toe, signaleert Cornelissen, en dit blijft zo als iedereen zich verschanst in het harnas van het eigen gelijk.

Discussie

In de discussie komt naar voren dat de kracht van POV en het Actieplan Vitalisering Varkenshouderij ligt in de brede deelname van varkenshouders. Knelpunten kunnen zijn de achterblijvende betrokkenheid van ketenpartners en het spanningsveld tussen gezamenlijke sectorvitalisering en differentiatie in merken en concepten: Samenwerking en ketenorganisatie zijn de toekomst, maar dit kan wringen met het - noodzakelijke - onderscheidend vermogen van deelconcepten. KDV lijkt meer gebaseerd op onderling vertrouwen (samen optrekken om elkaar vooruit te helpen), terwijl POV uitgaat van wantrouwen, door te focussen op regulering en controle, merkt één van de aanwezigen op.

De vraag is wat de rol van POV is: Stelling nemen? Bewust maken? De aanwezigen geven de voorkeur aan een 'vraagstellende agenda', een gezamenlijk doel (de varkenshouder moet in de markt geld verdienen) met betrokkenheid van varkenshouders en ketenpartners. In de vleeskuikensector is een op vitaliteit gericht coöperatief ketenmodel opgesteld, dat voor POV een voorbeeld zou kunnen zijn. POV zou ook moeten aangeven welke issues zij niet gaat oppakken: Vestigingsbeleid en andere lokaal-politieke onderwerpen moeten regionaal geregeld worden en zijn dus geen taak voor POV, vinden de aanwezigen. Over het 'lokale discours' wordt verder opgemerkt dat varkensboeren zullen moeten verkassen als de spanningen tussen boer en burger te hoog oplopen: "Langs de Waddenkust en in Noordrijn-Westfalen is nog plek genoeg."

De kernbegrippen tijdens het Inspiration Dinner waren: samenwerken in de keten en met de omgeving, (deel)collectieven en diversiteit, en meerwaarde creëren voor retail en consument. Innovaties vergen investeringen die terugverdiend moeten worden in de markt!

Verlag en foto's: Carolien Makkink

